

SOMOGYSZOB KÖZSÉG REFORMÁTUSSÁGÁNAK HÁZASSÁGI KAPCSOLATRENDSZERE 1850–1930 KÖZÖTT

L. KAPITÁNY ORSOLYA

Az anyakönyvek adatainak hasznosítására már több tudományág képviselője felhívta a figyelmet, mert a helytörténeti kutatásban olyan távlatokat nyitnak meg, amelyet az emlékezet már nem tud átfogni, ugyanakkor ebben a nyilvántartásban a közösség minden tagja képviselteti magát, vagyoni helyzetétől függetlenül. Ezek az egyházak által vezetett dokumentumok az első és egyetlen olyan hivatalos források, amelyek minden községben rendelkezésre állnak, vezetésükre pedig a rendszeresség és a folytonosság jellemző.

E kritériumok teszik alkalmassá forrásként való felhasználásukat is. Az emberélet nagy fordulóit (születés, házasság, halál) ragadják meg egy falu közösségére kivetítve. Az anyakönyvi adatok számszerű feldolgozását az első között a sárközi és ormánsági kutatók végezték el az egyke kérdésének vizsgálatakor. Azóta számos kutató nyúlt e forráshoz, amely segítette őket az etnikumok, kisebb régiók körülhatárolásában. E kutatómunkához szeretnék hozzájárulni szakdolgozati témámmal is, amelyben egy belső-somogyi község házassági kapcsolatát vizsgálom.

Somogyszob és népe

A község geográfiai értelemben a Belső-Somogy-nak nevezett középtájunkon fekszik, Kaposvártól DNy-ra, a Budapest–Gyékényes vasútvonal mentén. A történeti időkben többféle formában említették az oklevelek Zoob, Zub, Szub néven egyaránt. Írásos formában a XVIII–XIX. században már Szob, Somogyszob nevet pedig a legújabb időkben kapta a Hont megyei Szobtól való megkülönböztetés miatt.

Az Árpád-korban e terület a királynői birtok része és az akkor létező Següsd vármegye tartozéka volt. Első okleveles említése 1295-ből való, amikor „Thomasina, András király anyja a Següsd nevű prédiurához tartozó Zub nevű földjét minden hasznával és tartozékával Miklós fiának, László comesnek adja”¹ szolgáltatásainak fejében. Többszöri ajándékozás és eladás után a XV. század közepére – a szenyéri uradalom részeként – Bakócz Tamás bíboros esztergomi érsek birtokában állt. A községnek 1524-ből származó összeírása is akkor készült, amikor a bíboros a szenyéri uradalmat végrendeletileg az esztergomi

káptalanra hagyta. A terület birtokosa 1715-ben már gróf Nádasdy Tamás, míg 1726-tól 1912-ig folyamatosan ismét az esztergomi főkáptalan tulajdonában találjuk. Ekkor megvásárolta a szobi uradalmat herceg Hohenlohe Oehringen Kraft Keresztény Ujest porosz nagybirtokos örökáron, aki végrendeletileg 1926-ban János fivérének a fiára herceg Hohenlohe Oehringen Ágostonra hagyta. Ő a birtokot az államosításig kézben tartotta. A község a kuruc világban és a rác pusztítások során elpusztult, lakosai a harcok elmúltával új területen telepedtek meg. A visszaszívógó nép magyar volt, többségében református hittvallású. 1744-ben templomukat a vármegye bezáratta, mert vallásgyakorlásuk beleütközött a Carolina Resolutio rendelkezéseibe. 1747-ben már prédikátorukat és iskolamesterüket is elmozdították helyéről.² Ezután templomba a szomszédos Kónyiba jártak. A korabeli leírások szerint a helybeliek, az Alsósegédek és a Szobiak egy alkalommal sem fértek be a templomba istentisztelet alkalmával.

Gyermekeiket Szobon a katolikus iskolamester tanította, halottaikat is az temette „pápista” módon. Az egyházi szertartások között vannak adatok esketésről is, de ezek szűkszavúak. Esketést csak a virágzó gyülekezetben végezhetett a prédikátor. A szobiakat a kónyi prédikátor adta össze 1 Forintért.³ 1789-ben Somogyszob református egyháza Bolhás filiája lett. Ugyanebben az évben templomot építettek fából, sövényfallal, zsuptetővel. A szobi református egyház az evangélikusokkal 1800-ban szerződést kötött a templom közös fenntartására. A gyenge alapokon álló templom helyére 1837–41 között téglából újat építettek. Az egyházmegye csak 1862-ben engedte meg a gyülekezetnek, hogy anyaegyházzá alakuljon.⁴ Ettől kezdve indul meg helyben a folyamatos anyakönyvezés is.

A falu lakosságát tekintve magyar, még 1902-ben is református többséggel.⁵ A XIX. század utolsó évtizedeiben vasúti csomóponttá fejlődő község lélekszámát a betelepülő katolikus vallású nép (cselédek, mesteremberek, a vasutas családok) folyamatosan növelte. A községhez tartozó puszták: Csillag-, Kaszó-, Kerékaraszi-, Kisbaráti-, Külvölgyi-, Mihályfa-, Nagybaráti és Szomorúpuszta.

A statisztikai adatok szerint Somogyszobon 1897-ben a gazdaságok száma 203 volt.

A parasztgazdaságok kb 1225 kat. hold területen gazdálkodtak.

A szarvasmarha állomány	450 db
ló	239 db
sertés	468 db.

Jelentős volt a baromfiak száma. A 203 gazdaságra kivetítve összesen 4747 db. Az összeírás 87 méhcsaládot említ. Az esztergomi káptalani birtok 6097 kat. hold terjedelmű volt. Az állandó cselédek száma 88 fő.

Az uradalom állatállományát 72%-ban a juh, 14%-ban a szarvasmarha, 14%-ban a sertés jelentette és a gazdaság 43 db lovat tartott.⁶ Somogyszob életén nagyot lendített a vasút. 1901-ben önálló körjegyzősége lett, addig Felső-Segesdhez tartozott. Az első kaszinó 1896-ban alakult, melyet 1913-ban egy úri kaszinó létrejötté is kiegészített. 1902-ben polgári olvasóköri, 1914-ben az iparoskör kezdett működni. Iskolája a község reformátusságának már 1746-ban volt. Szilárd alapú iskolaépületet 1825-ben a főkáptalan építtetett, melyet 1907-ben újabb tantermekkel egészítettek ki. Az évtizedek során több tanító váltotta egymást az iskola élén, akik közül többen a csurgói képezdében végezték tanulmányaikat és somogyi származásúak voltak. (Draskovics Márton, Fónay Imre). A falu szellemi életének lendületet a vasutasok és a helyi értelmiségiek (tanító, jegyző, lelkész, gazdasízt) adtak.

Ismerkedés, párválasztás

A házasságkötést megelőző ismerkedést, párválasztást a közösség kinyilvánított vagy hallgatóságos akarata befolyásolta. A gyermeket szinte észrevétlenül irányította a család azon kapcsolat(ok) felé, amely vagyoni, felekezeti stb. szempontból legkedvezőbbnek ígérkezett. A család magára nézve kötelességen képviselte egy nagyobb közösség érdekeit, amikor több felekezet együttélése esetén vallási endogámiát próbált megvalósítani. Ezt kiterjesztette a foglalkozásra és adott esetben a területre is. Ezeket a törekvéseket bizonyítják az anyakönyvi adatok (pl. cseléd cseléddel kötött házasságot, pásztor is a saját köréből nősült). A falu fiatalságának többféle ismerkedési lehetősége volt. Ezek közül kiemelkednek a munkaalkalmak (kukoricafosztás, tollfosztás), a különböző rendezvények, bálók, a vasárnap délutáni és húsvéti játszók.

Nem minden esetben várták meg a gyermekek felszűnését: gazdag helyen a baba alighogy megszületett, a falu szemet vetett rá. Hasonló korú gyerekéhez szerette volna minden család a kis jövővényt megszerezni. „De jó lenne majd a mi gyerekünkhöz” sóhajtoztak az öregebbek. Nyíltan persze erről nem beszéltek, legföljebb csak a családban. Akik nem voltak érdekeltek, mert nem volt a családban korban

hozzá illő, vagy nemű személy, akkor ezt mondogatták: „Ej ez majd milyen kapós lesz!”

A somogyszobi reformátusság lányait szigorú erkölcs szerint nevelte. Már a bölcsőtől kezdve a közösségi elvárásoknak megfelelően irányították őket. Az állandó példálózás elegendő volt arra, hogy az anya vagy nagyanya szép szóval megfelelő mederbe terelje a gyermek tevékenységét, érzelmeit és előkészítse az erkölcsi normatívák elfogadására. A gyermek feltétel nélküli engedelmissége természetes volt a paraszti családban. Vitát, ellenvetést nem tűrték a felnőttek, ha ilyen esetleg adódott, azt a család férfitagjai egy szóból helyretették. Még nagy lányt is megütött az apa, ha az érdek úgy kívánta.

A lány jó hírért a „röndös” családok nagyon féltették, mert különben „röndös” ember nem vette volna el. Bálokra az édesanyák kísérték el a lányokat, templomba a családon kívül csak lánypajtásaival mehetett. Ha egy fiúnak az édesanyja megengedte, hogy a lányt a bálból hazakisérje, a kapuig mehetett és ott rövid időn belül elbúcsúztak. Hosszabb kinttartózkodás, búcsúzkodás már illetlen dolog volt. A bálózó fiatalokat az asszonyok figyelték, ki kivel táncol, egy lányt hányszor kérnek fel, egy fiúval egy lány mennyi ideig táncol. Ezekből a megfigyelésekből próbáltak a terem szélén körben üldögélő asszonyok következtetni egy-egy leány és fiú kapcsolatára.

A lányokat konfirmálás (12 éves) után a család már nagylányként kezelte. Ezt viseletükben és a rájuk bízott feladatokban is kifejezésre juttatták. 17–18 éves korukban férjhez adták őket. A fiúk is ettől a kortól kezdve vettek részt aktívan a paraszti életet meghatározó földmunkában és állatnevelésben. Az érettség fokmérője a munkához való viszony és az elért eredmény, a kiszolgált katonaidő volt. Csak azokat tartotta a közösség házasságra érettnek, akik e kívánalmaknak megfeleltek. Aki katonaidő előtt nősült, azt gyerekszamba vették.

A párválasztást meghatározó tényezők közül első helyen a vagyoni állapot állt. A jó módot a föld mennyiségén, az igás állatok számán, a gazdálkodás módján mérték le. „Édesanyám alsóki lány volt.” Horvát Illés somogyszobi fiút szerették neki a rokonok. Az alsóki nagyapám háztűznézőbe jött a Horvát portára. Horvát nagyapám mutogatni akarta neki, hogy hogy is áll a gazdaság. Épp cséplés után voltak, az udvaron álltak a kazlak. „Hívta nagyapám, hogy gyűj-jék ke' nézzen má fő a pallásra is. Nem mögyök ke', mer ahun szóma van, ott szöm is van.” Adott esetben ennyit jelentett egy jól gazdálkodó középparaszt gazdaságának a szemrevételezése.

Nemcsak a vagyoni, hanem a társadalmi hovatartozás is az endogámiát példázta. „Nagyatádon születtem, ott is nevelkedtem. Kárpitos mesterséget tanult egy pesti fiú Atádon. Megismerkedtünk és megszerettük egymást. Iparos embör vót, de anyám nem engedte, hogy hozzámenjek, mert azt mondta – Bicskáshoz nem adlak. Parasztemberhöz köllött menni,

mert úgy tartották, ha valakinek főggye van, akkor krumplit mindig tud vetni. Így kerültem Somogyiszobra." Az adatközlő apjának 12 hold földje volt, férje pedig 10 holdas gazda fia volt. Somogyi viszonylatban ezt a réteget „pógárnak” nevezték.

A „szerzés” intézménye a somogyiszobi reformátuságnál általánosan elterjedt volt. Szinte minden házasság létrejöttében szerepe volt egy asszonynak, aki a rokonság köréből került ki. Elsősorban az exogám házasságok közvetítésében töltött be nagyobb szerepet, hogy a fiatalok és családjuk megismerhessék egymást. Rendezvényen találkoztak először a fiatalok, vagy valamilyen munkaalkalomhoz kapcsolták a bemutatást. „Engöm tollfosztásra híttak és amikor már csak nem akart előkerülni a fosztani való toll, akkor mondtam, hogy vagy hozzálátunk, vagy elmegyek má' haza, mer kezd későre járnai. Nénikém mondta, hogy ma nem fosztunk tolat, mert vendég van. Aztán összeismertettek bennünket. Ez karácsony után vót. Március elsején meg má megesküdtünk.”

A szerzés többnyire jól sikerült, illetve eredményes volt, csak ritkán nem lett házasság a vége. Az összeismertetett fiatalok esküvőjét, mint ahogy a fentiek is mutatják, rövid időn belül megülték. Hosszan tartó udvarlás nem előzte meg. A közvetítő, az úgynevezett szerző asszony nem kapott munkájáért fizetséget, hiszen a dolog a rokonságon belül bonyolódott.

A szegényebb lányoknak, ha szépek voltak, ha csúnyácskák is, menni kellett, ha özvegy ember kérte is őket. Az egyik adatközlő így emlékszik vissza: „Tizenkilenc éves voltam. Velünk átellenben lakott egy negyvenéves özvegyember két gyerekkel. Eljött, apámtól megkért. Menni kellett, mert a helyzetem úgy kívánta.” A férfit gyerekkora óta ismerte, de még ránézni sem tudott, mégis a felesége lett. Amikor az esküvőre mentek a templomba a lányt a pajtásai a kapuban siratták.

Református katolikussal csak abban az esetben kötött házasságot, ha a gazdagság miatt elnézhettek a vallási különbség fölött. A két vallásfelekezet saját nyájából házasodott. Unokatestvérek közötti házasság ritkán fordult elő, úgy tartották az ilyen házasságból egészséges gyerek nem születik.

A morális és esztétikai szempontok nem voltak olyan jelentősek a házastárs választásnál, mint az előbb említettek. A lány szorgalmát figyelembe vették, az erkölcsösségére külön ügyeltek. A lány is inkább olyan legény után vágyakozott, aki nem volt iszákos, nem járt kocsmába. A szépség nem volt döntő tényező. Az adatközlők elmondása alapján megállapítható, hogy a házasságot, mint intézményt a falu lakossága vallásra való tekintet nélkül szentségként tisztelte. Válásról alig tudnak.

Az anyakönyvi bejegyzések is ezt igazolják. A házasságnak ha szerelemből, ha kényszerből is kötötték, feladatának tekintették a felek az utódok létrehozatalát, azok felnevelését, társadalmi rétegükhöz illő életfeltételek biztosítását, a vagyon gyarapítását.

Kevés volt az olyan házasság, amelyet szerelemből kötöttek. A fiatalok sorsáról a szülők határoztak, akik az érdekeket és a közösségi elvárásokat minden esetben fölébe helyezték gyermekük akaratának. „Egy gazdag lányt többen is kérték. A falu összes számításba jöhető legénye már felsorakozott előtte, de egyik sem kellett a családjának. Vidékről, Inkéről is jöttek érte hintóval. Mindenki azt mondta – Hát ehhez csak elmegy! De nem ment. Mert gazdag lány a faluból, a vagyonból nem ment ki. Egy idő után már kérő sem jött. Pedig nagyon szép lány volt.” A vagyon adott esetben akadály is lett a párválasztásnak, mert a család rangját, módját annyira tartani akarta, hogy idegent nem engedett be a családi kötelékbe. Érdekessége ennek a családnak, hogy a gyerekek közül egyik sem házasodott meg.

Volt olyan lány, akit családja úgy irányított a kívánt házasság felé, hogy sohasem említették neki, hogy ehhez, vagy ahhoz kell férjhez mennie. A manipulálás lényege az volt, hogy sokat beszéltek a fiú családjáról. – Hogy azok milyen rendes emberek! – Akik ilyen dolgosak, becsületesek, azoknak a fia is csak olyan lehet. – Milyen jó lesz majd annak a leánynak, aki ahhoz a házhoz fog kerülni! A lány ezek után elkezdte figyelni a fiút, lassan azon vette magát észre, hogy már mást nem is lát boldogsága zálogaként, csak a kiszemelt fiút. Úgy érezte ő lenne a legszerencsétlenebb, ha nem venné el felségül. Hát elvette. Természetesen itt is az öregek akaratára érvényesült, csak burkolt formában, kényszer nélkül.

Házassági kapcsolatrendszer az anyakönyvek tükrében

A településtörténeti és demográfiai kutatásban fontos, hogy mennyire marad állandó egy terület lakossága, honnan, milyen hatások érik.⁷ Az anyakönyvek elemzése során olyan adatokhoz juthatunk, amelyek a község mozgásterét, emberi kapcsolatainak irányát reprezentálják. Az emberélet fordulóinak legjelentősebb állomása a házasságkötés. Hogy ezt a sorsdöntő fordulatot megelőzően a párválasztásban milyen tényezők hatottak, azt a recens anyag segítségével nyomon követhettük.

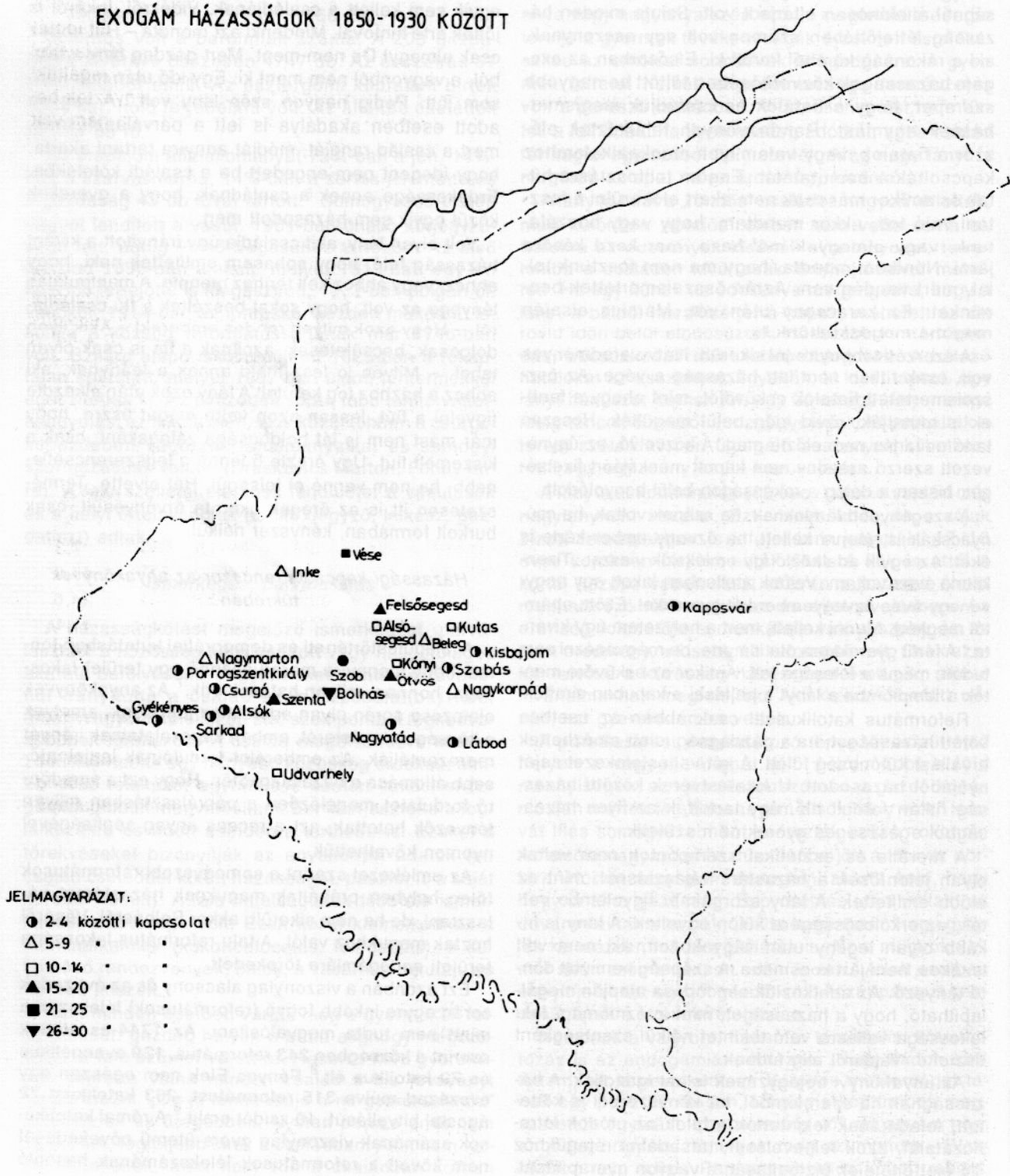
Az emlékezet szerint a somogyiszobi reformátusok főleg helyben próbáltak maguknak házastársat választani, de ha nem sikerült, akkor Bolhásról, Véséről hoztak magukhoz valót. A falu református lakossága területi endogámiára törekedett.

Ezt azonban a viszonylag alacsony és az évtizedek során egyre inkább fogyó (reformátusok) lélekszáma miatt nem tudta megvalósítani. Az 1744-es adatok szerint a községben 243 református, 139 evangélikus és 79 katolikus élt.⁸ Fényes Elek nem egészen egy évszázad múlva 315 reformátust, 263 katolikust 72 ágostai hitvallásút, 10 zsidót említ.⁹ A római katolikusok számának viszonylag gyors ütemű növekedését nem követi a reformátusok lélekszámának hasonló

arányú növekedése. 1870–73-ban a Budapest–Fiumei vasútvonal megépítése, majd 1890–91-ben a Somogy-szob–Barcs, illetve 1892–93-ban a Somogy-szob–Balatonszentgyörgyi vasúti pályák Somogy-szo-

bot vasúti gócponttá tették. A beköltöző vasutas családok és a század elején meginduló pusztai cselédek beköltözése a katolikus lakosság számának rohamos növekedését eredményezték.

EXOGÁM HÁZASSÁGOK 1850-1930 KÖZÖTT

A reformátusok által kötött házasságok 51–76%-a területi endogámiát mutat. A vizsgált időszakban (1850–1930) legzártabb a település 1861–1870 között, ekkor 76,7%-os. Legnyitottabb 1891–1900 között, amikor csak 51,1%-os. Teljes az endogámia:

a házasságkötések száma

1864-ben 3,

1867-ben 8,

1877-ben 2,

1911-ben 3.

Az endogámia megvalósulásához feltehetően a házasságkötések alacsony száma is hozzájárult. Számos esetben megfigyelhető az anyakönyvek elemzésekor az alábbi tendencia.

1852. febr. 11. Czippán Mihály Vése, Szob 64.

földművelő

ágost. 30 év özvegy

Kiss Mihók Zsófia Szob, Szob 26.

földművelő

helv. 22 év hajadon

A házasság révén korábban beszármazott férfi özvegye esetén helyben próbált párt választani.

A közösségnek a vizsgált időszakban 36 településsel alakult ki házassági kapcsolata. Ebből 12-vel a házasság előfordulása csak egyszeri. 2–4 közötti a kapcsolatok száma: Alsók, Csurgó, Gyékényes, Kaposvár, Kisbajom, Lábod, Nagyatád, Porrogszentkirály, Sarkad, Szabás, Zágráb. 5–9 esetben lépett házasságra szobi illetőségű belegivel, inkeivel, nagykorpádival, nagymartonival, 10–14 között alsó-segesdivel, Kónyiból származóval, kutasival és udvarhelyivel. 15–20 közötti a házasságok száma felső-segesdivel, ötvösivel és szentaival. Legmagasabb az arányszám Vésével: 22 és Bolhással: 28.

1850 és 1930 között 548 házasságkötésre került sor. Az 548 házasságból területileg endogám 327 59,67%, exogám 221 40,32%.

Vallási endogámiát a vőlegények 86,8%-ban, a menyasszonyok 95,44%-ban valósítottak meg.

Exogám a házasság vallás szempontjából a vőlegény részéről 72 esetben, amikor is a helvét hitvallású lányok ágostai hitvallású férfikkal léptek házasságra. Ez a vizsgált házasságok (548) 13,1%-át teszi ki. A férfiak evangélikus vallású lánnyal 24 esetben 4,5% kötöttek házasságot. Ezek az adatok alacsony nyitottságot mutatnak. Az emlékezet szerint a többségében evangélikus vallású „Vésére elegendő volt elküldeni a kalapot, máris kaptak lányt a szobi legények.” Ezt a mondást az anyakönyvi vizsgálatok is igazolták a vizsgált időszakban, hiszen Vése az exogám házasságok esetében a 2. helyet foglalta el. Szobra azonban nem a vései lányok jöttek be házasság révén, hanem a vései fiúk házasodtak szívesen a falu lányával. A 221 exogám házasságból: 28 azaz 12,6% bolhásival, 22 azaz 9,9% véseivel, 20 azaz 9,0% szentaival, 16 azaz 7,2% ötvösivel, 16 azaz

7,2% felső-segesdivel, 14 azaz 6,3% alsó-segesdivel, 14 azaz 6,3% kónyival, 12 azaz 5,4% udvarhelyivel, 10 azaz 4,5% kutasival jött létre.

A legmozgékonyabb a nemek közül az exogám házasságot kötők tekintetében a női nem volt.

Szobi nő 209 esetben 38%-ban,

szobi férfi 12 esetben 2,1%-ban kötött idegen falubelivel házasságot. A házasulandók állapotát nézve a következő adatokhoz jutottunk. Mintavétel formájában 1850–1895 közötti időszakot vizsgáltuk. Ebben az időszakban 301 házasságot jegyeztek be, ebből értékelhető volt 298. Három esetben nem volt teljes értékű a bejegyzés.

Nőtlen – hajadon	215	72,1%,
özvegy – hajadon	46	15,4%,
nőtlen – özvegy	8	2,6%,
özvegy – özvegy	29	9,7%.

Hogy a felek mindkét részről többségében az első házasságát kötötte, ezt az életkor szerinti vizsgálat is mutatja. Az életkor szerinti elemzést úgy végeztük el, hogy önkényesen a férfiak életkorát 16 évtől 3 éves, a nőkét 14 éves kortól szintén 3 éves időmet-szetben néztük meg. Az eredményt az alábbi táblázat mutatja. (Mivel az anyakönyvek 1850–51-ben nem jegyzik a házasulandók életkorát, ezért ebben az esetben 532 házassággal számoltunk.)

Vőlegény életkora			Menyasszony életkora		
év		%	év		%
16–18	5	0,9	14–16	39	7,3
19–21	42	7,8	17–19	223	41,9
22–24	171	32,1	20–22	131	24,6
25–28	185	34,7	23–25	61	11,4
29–	129	24,2	26–	78	14,6

Míg a 26 év felett kötött házasságokban gyakori volt a menyasszonynál a hajadon megjelölés, addig a vőlegény esetében 29 év felett többségében özvegy az állapot minősége. Vizsgálhatjuk a házasságkötések idejét is. Ennek eredményeként megállapíthatjuk, hogy a házasságok (548) közül:

januárban	173	31,5 %
februárban	168	30,6 %
márciusban	55	10 %
áprilisban	35	6,3 %
májusban	29	5,2 %
júniusban	22	4 %
júliusban	5	0,9 %
augusztusban	7	1,2 %
szeptemberben	6	1 %
októberben	3	0,5 %
novemberben	23	4,1 %
decemberben	22	4 %

A téli és őszi hónapokban a házasságkötések gyakoriságát a recens anyag is őrzi. „Parasztember csak ősszel, a termés betakarítás után, vagy télen házasodott. Dologidőben csak a cselédek, napszámosok, iparosok, vagy özvegyek.”

Összegzésképpen megállapíthatjuk, hogy a somogyszobi reformátusság – házassági anyakönyvei és a recens anyag alapján – vallási, foglalkozási és

vagyoni endogámiát igyekezett megvalósítani. Területileg azonban exogám volt. Szorosabb kapcsolata a szomszédos református településekkel alakult ki, távolabbra csak néhány esetben merészkedtek (Zágráb, Kaposvár, Budapest stb.). A zártságra való törekvés az élet minden területén kimutatható a szobi reformátusoknál, ellentétben a katolikusokkal, akik nyitottabb életformát képviseltek a faluközösségen belül.

JEGYZETEK

- 1 Somogy megye múltjából, 9. (1978) 58–59.
- 2 Tóth Endre, 1940. 22.
- 3 Uo., 1940. 61.
- 4 Szabó Bálint, 1929. 107.
- 5 Balogh Pál, 1902, 302.
- 6 Magyar Korona Országainak Statisztikája 1–2. 108., 174.
- 7 Őrsi Julianna, 1978. 203.
- 8 Tóth Endre, 1940. 166.
- 9 Fényes Elek, 1851. 11.

Adatközlők:

Hosszú Istvánné (Hóka Julianna) 1910. Somogyszob
Kisillés Sándorné (Kisgyura Katalin) 1930. Somogyszob
Puskás Istvánné (Sámóczi Erzsébet) 1910. Somogyszob
Vincze Sándorné (Horváth Erzsébet) 1913. Somogyszob

IRODALOM

- Balogh Pál: A népfajok Magyarországon 1902. Budapest
Csánki Dezső: Somogy vármegye (Magyarország vármegyéi és városai) é. n.
Csorba József: Somogy vármegye ismertetése 1857. Pest
Fényes Elek: Magyarország geográfiai szótára II. 1851. Pest
Magyar Korona Országainak Mezőgazdasági Statisztikája I–II. 1897. Budapest

- Dr. Marosi Sándor: Belső-Somogy alakulása és felszínalakítana (Földrajzi Tanulmányok 11.) 1970. Budapest
Őrsi Julianna: Karcag házassági kapcsolata a XVIII–XIX. században (Szolnok megyei Múzeum Évkönyv 203–213.) 1978. Szolnok
Somogy megye múltjából, 1978. 9. Kaposvár
Szabó Bálint: Belső-somogyi Emlékkönyv 1929. Pápa
Tóth Endre: A Belső-somogyi református egyházmegye története Mária Terézia korában 1940. Kaposvár

ORSOLYA L. KAPITÁNY: THE MARRIAGE-RELATION SYSTEM OF THE REFORMATION OF SOMOGYSZOB

GALIMBERTI SANDOR MŰVÉSZETE

(A festői pályára 1906–1906-ig)

Resume

This essay studies the marriage-relations of the reformed inhabitants of Somogyszob – a village with mixed religion – on the basis of the register of marriages and the existent materials, during 1850–1930.

The data of the register of marriages prove that this community carried out a financial, occupational and religious endogamia, striving for its spreading also for this area. This however couldn't have been asserted because of its comparatively low population.

It kept up intensive relations with the nearest villages' reformed (Bolhás) and evangelical (Vése) people, so the related connections were attached to here.

The examination of the register of marriages contribute to the defining of the smaller regions in the bigger territories. This analysis is just the starting-point of that research, which aims to reveal the marriage relations of the people in Inner-Somogy.

ORSOLYA L. KAPITÁNY: FAMILIENBEZIEHUNGENSYSTEM DER REFORMIERTEN BEVÖLKERUNG VON SOMOGYSZOB

Zusammenfassung

In dieser Studie werden Familienbeziehungen der reformierten Bevölkerung einer Gemeinde – Somogyszob – mit verschiedenen Religionen nach Angaben der Heiratsregister und Rezensentstoffe im Zeitabschnitt 1850–1930 untersucht.

Angaben der Heiratsregister beweisen, daß die Gemeinde eine Vermögens-, Berufs- und Religionsendogamie verwirklichte, während sie nach Erweiterung dieser Endogamie auch auf den benachbarten Gebieten strebte. Sie konnte diese Absicht aber wegen ihrer relativ niedrigen Bevölkerungszahl nicht

geltend machen. Die Gemeinde hatte mit der reformierten (Bolhás) und evangelischen (Vése) Bevölkerung der nächstliegenden Dörfer intensive Beziehungen, so wurde sie durch verwandtschaftliche Bunde an diesen Ort gebunden.

Untersuchung der Heiratsregister trägt bei, innerhalb einer größeren Raumheit kleinere Religionen umzugrenzen.

Diese Analyse ist nur der Ausgangspunkt der Untersuchung, die beabsichtigt, die Familienbeziehungen der Bevölkerung von Innersomogy zu eröffnen.